

УДК 373.2.016:613

Тетяна Бабюк
Tetiana Babiuk

РОЛЬ СОЦІАЛІЗАЦІЇ У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

THE ROLE OF SOCIALIZATION IN FORMING PRE-SCHOOLERS' HABITS OF HEALTHY LIFESTYLE

У статті автор досліджує проблему формування у дітей дошкільного віку здорового способу життя та чинники, які впливають на означений процес, зокрема роль соціалізації. Визначено, що особливість формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного віку полягає в тому, що вони набуваються шляхом відтворення тих зразків ставлення до свого здоров'я, праці, інших людей, довкілля, які здійснюють безпосередній вплив на дитину постійно й систематично.

Ключові слова: соціалізація, здоровий спосіб життя, діти дошкільного віку, провідна діяльність.

Пріоритетним завданням дошкільних навчальних закладів є збереження та зміцнення здоров'я дошкільників, формування у них навичок здорового способу життя. Дошкільне дитинство є періодом інтенсивного формування психіки, різноманітних якісних утворень як у процесі органічного розвитку, так і в особистісній сфері індивіда. Нові якісні утворення відбуваються завдяки багатьом чинникам: розвитку мовлення, спілкування з дорослими та однолітками, різноманітним формам пізнання та залучення до різноманітних видів діяльності (ігрової, навчальної, продуктивної тощо).

Вивчення стану проблеми формування здорового способу життя у педагогічній науці свідчить, що значна кількість сучасних наукових досліджень О. Дубогай, М. Зубалія, І. Петренко, Н. Хоменко присвячена формуванню здорового способу життя шляхом фізичного удосконалення. Напрями валеологічної обізнаності відображено у працях Т. Бойченко, В. Горащука, Л. Сущенко, С. Юрочкіної. Формування ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя досліджували В. Оржеховська, А. Сологуб, С. Лапаєнко та ін. Значним новоутворенням старшого дошкільного віку є здатність до усвідомлення прагнення до здорового способу життя. Підґрунтям забезпечення соціального здоров'я дошкільників є розвиток комунікативних умінь, здатність встановлювати доброзичливі взаємини в різних сферах життєдіяльності. Це положення підтверджено дослідженнями Л. Артемової, А. Богуш, О. Кононко, Т. Поніманської та ін.

Оскільки метою нашого дослідження є формування у дітей здорового способу життя, то цілком очевидна необхідність розглянути чинники, які впливають на означений процес, зокрема роль соціалізації у формуванні здорового способу життя.

Здоровий спосіб життя засвоюється людиною впродовж життя під впливом різних чинників. На сьогодні науковці (А. Мудрик, С. Попов) процес формування способу життя особистості обмежують впливом чотирьох груп: мега-, макро-, мезо- та мікрочинників. Мегачинники – космос, планета, світ, що так чи інакше впливають на здоров'я всіх жителів Землі. Макрочинники – країна, етнос, суспільство, держава – це чинники, що визначають напрями соціалізації людей, які живуть у певних країнах, за умови залучення до цього процесу і використання населенням засобів масової інформації. Мезочинники – умови соціалізації великих груп людей, які розмежовуються за типом місцевості та поселення, де вони проживають (регіон, село, місто), за їхньою належністю до тих чи інших субкультур. Мікрочинники – це чинники, що безпосередньо впливають на конкретних людей: це сім'я,

групи однолітків, навчально-виховні установи, громадські, державні, релігійні організації, мікросоціум. Подане структурування щодо чинники, які впливають на здоров'я і здоровий спосіб життя людини, дозволяє узагальнити погляди світової спільноти щодо взаємозв'язку індивідуального і громадського здоров'я, наскрізну залежність і взаємодетермінованість усіх його рівнів прояву.

Звичайно, людина пов'язана з мега-, меза-, макрочинниками, що забезпечують процес соціалізації, але найбільший вплив на якість і спосіб життя індивіда мають мікрочинники. Саме під впливом цих чинників у процесі соціалізації у дитини формується певна соціальна спрямованість, індивідуальність, певний спосіб життя, а також відповідне ставлення до власного здоров'я.

Розглянемо докладніше складові соціально-виховного впливу на дітей, спрямованого на формування у них навичок певного способу життя. Слід зазначити, що інституційний спосіб реалізується через систему громадського виховання: насамперед через систему дошкільних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл. Залежно від того, яка загальна атмосфера панує в навчальному закладі, які цінності в ньому набувають підтримки і які знешкоджуються, наскільки затишно та впевнено почувають себе вихованці, – усе це впливає на їхнє духовне і психічне здоров'я.

В усіх соціальних інституціях є одна спільна мета – виховання людини. Проте вирішується вона кожною з них по-різному і роль їх є нерівнозначною. Основними функціями інституційного способу формування особистості вважаються такі: залучення людини до культури суспільства; створення умов для індивідуального розвитку та духовно-ціннісної орієнтації; автономізація підростаючого покоління від дорослих; диференціація молоді у співвіднесенні, відповідно до їхніх особистісних ресурсів, з реальною соціально-професійною структурою суспільства [3].

Інша група механізмів соціалізації є традиційною – це засвоєння дитиною цінностей, еталонів поведінки, поглядів, що характерні для її оточення: сім'ї, родичів, близьких людей. Засвоєння норм громадської поведінки та вплив традиційних механізмів відбувається здебільшого на підсвідомому рівні за допомогою сприйняття домінантних стереотипів поведінки. При цьому сім'я відіграє особливу роль у формуванні уявлення про способи життя дитини, вносить корекцію у її здоров'я. Основними аспектами впливу сім'ї є фізичний (фізичне здоров'я), розумовий розвиток дітей (духовне здоров'я); емоційний, психологічний стан (психічне здоров'я); оволодіння соціальними нормами; ціннісні орієнтації сім'ї (соціальне здоров'я).

За оптимальних умов сімейне виховання є одним із важливих чинників формування здорового способу життя. Формування здорового способу життя здебільшого залежить від традиційних складових цього впливу: стилю життя сім'ї, способу організації повсякденного життя, характеру взаємостосунків між подружжям, участі обох батьків у вихованні, правильної організації вільного часу сім'ї, ставлення самих батьків до вживання алкоголю, паління, застосування наркотичних речовин. Саме в сім'ї діти набувають позитивного ставлення до світу, індивідуального досвіду соціальної поведінки. А позитивні взаємини з батьками та близькими дорослими – головна умова їхнього фізичного, психічного, духовного і соціального розвитку [6]. Отже, спосіб життя сім'ї здебільшого обумовлює і спосіб життя дітей.

Друзі та ровесники є одним із досить впливових джерел інформації для дитини щодо питань виховання здорового способу життя. Із дорослішанням дитини друзі і ровесники починають домінувати серед джерел потрібної інформації. З одного боку, це пов'язано з “набуттям досвіду” серед однолітків, з іншого – з “гостротою тематики”, особливо, що стосується алкоголю, наркотиків та міжстатевих стосунків. Окрім того, саме однолітки є найбільш “легкодоступним” джерелом інформації в умовах недостатнього розвитку інших інформаційних джерел.

Отже, міжособистісний спосіб соціалізації є тим механізмом, який впливає на формування особистості в процесі спілкування із суб'єктивно значимими для неї особами [3, с. 35]. Це батьки, вчителі, просто доросла людина, одноліток, спортсмен, артист та ін. Однолітки реально стають

тією групою, яка на певний період стає надзвичайно важливою для кожного індивіда. Групи однолітків мають як позитивний, так і негативний вплив на спосіб життя дитини. Позитивний вплив залежить від “якісного”, якщо так можна сказати, складу групи однолітків.

Окремої уваги заслуговує вплив засобів масової інформації на формування та становлення особистості. Сьогодні, вже з раннього дитинства людина потрапляє в інформаційне поле, вона не може жити без інформації, сприймає її через безліч каналів, і на цій основі формує свою власну поведінку. Засоби масової інформації створюють своєрідний інформаційний світ, у якому людина, зокрема дитина, виробляє власний світогляд щодо життя, способу життя та типів поведінки тощо [7]. Слід зауважити, що засоби масової інформації відіграють особливу роль у формуванні здорового способу життя (М. Лалонд, Л. Піндер, К. Порпл, Р. Вільмотт). Наслідками впливу засобів масової інформації на індивідуальному рівні щодо формування здорового способу життя є усвідомлення певних знань та вмінь, пов'язаних із здоров'ям людини. Завдяки засобам масової інформації дитина має можливість бачити, слухати багато ситуацій, які торкаються проблеми здоров'я, його цінностей, знайомитися зі зразками поведінки і діяльністю, що виявляють здоровий спосіб життя, як цінний, соціально схвалюваний.

Важливим чинником у формуванні здорового способу життя дитини є соціальні норми. Вплив засобів масової інформації проявляється як у сприйнятті її особистістю, так і у визначенні нормативної поведінки в соціальній системі. Індивідуальне сприйняття соціальних норм під впливом мас-медіа може бути настільки сильним, наскільки вдало подаються одні нормативні стосунки і поведінка та виключаються інші. На суспільному рівні нормативна поведінка випливає принаймні частково з тих норм поведінки, які постійно висвітлюються засобами масової інформації.

Суттєво, що спосіб життя може змінюватися впродовж життя людини. Але, як свідчать дослідження психологів (Б. Братусь, Л. Захаров, О. Лісова, Г. Нікіфоров), навички певного способу життя засвоюються людиною змалку і насамперед під впливом тих зразків поведінки й діяльності, які дитині демонструють дорослі. Тобто навички здорового способу життя у дитини набуваються як відтворення тих зразків ставлення до свого здоров'я, праці, інших людей, довкілля, які щоденно вона бачить перед своїми очима у поведінці й діяльності своїх батьків, родичів, вихователів тощо. Тобто навички здорового способу життя у дитини складаються під безпосереднім впливом навичок, що відтворюють спосіб інших людей батьків і вихователів.

Дошкільне дитинство є періодом інтенсивного формування психіки, різноманітних якісних утворень як у процесі органічного розвитку, так і в особистісній сфері індивіда. Нові якісні утворення відбуваються завдяки багатьом чинникам: розвитку мовлення, спілкування з дорослими та однолітками, різноманітним формам пізнання та залучення до різноманітних видів діяльності (ігрової, навчальної, продуктивної тощо). Однак дитина дошкільного віку залишається залежною від дорослих людей: вона повинна зважати на вимоги батьків, інших дорослих до власної поведінки, бо це реально визначає її особистісні взаємини з ними. Від цих стосунків залежать не лише успіхи й невдачі дитини – вони мають силу та функцію мотиву.

Отже, основним засобом впливу на розвиток особистості дітей дошкільного віку щодо засвоєння норм, правил поведінки, навичок трудової діяльності, культури та гігієни, здорового способу життя є спільна діяльність із дорослими, які демонструють приклади поведінки. Найбільш суттєвий вплив на дитину молодшого дошкільного віку (3-4 роки) має поведінка близьких людей, які безпосередньо її оточують. Дитина схильна до відтворення (копіювання), наслідування дій дорослих близького оточення. Крім того, дітям дошкільного віку властиво наслідувати оцінні судження дорослих близького оточення. Це особливо яскраво відтворюється в ситуаціях засвоєння взірців поведінки, що виходять за межі поведінки близького оточення дитини. Зокрема, слухаючи казку, розповідь, діти намагаються з'ясувати, хто з героїв добрий, а хто поганий, не допускаючи при цьому невизначеності. У такій ситуації діти

молодшого та середнього дошкільного віку самостійно оцінюють героїв на підставі думки авторитетного для них дорослого.

Однією із психологічних особливостей, властивих дітям цього вікового періоду, є прагнення оцінювати відповідно до норм поведінки навіть неживі предмети (ліс, річку тощо). У цьому виявляються особливі, властиві дошкільному віку, когнітивні феномени сприйняття та мислення, що були досліджені Ж. Піаже. У середньому та особливо старшому дошкільному віці провідним є засвоєння норм і правил взаємин з іншими дітьми. Насамперед, це пов'язано зі здійсненням спільної діяльності з однолітками, що вимагає врахування точки зору товариша, його інтересів і прав.

Як у випадку засвоєння норм і формування вмінь соціальної поведінки, навичок здорового способу життя, так і в ситуації оволодіння правилами взаємин, діти дошкільного віку часто застосовують їх формально, не розуміючи особливостей конкретного випадку.

Розглядаючи проблему формування навичок поведінки та їх відповідності нормам і правилам, необхідно звернути увагу на те, що впродовж усього періоду дошкільного дитинства змінюється рівень усвідомленості виконання цих правил і норм. Так, діти молодшого та середнього дошкільного віку настільки “звикають” виконувати правила, що інколи не погоджуються з незначним їх порушенням. У цьому виявляється ригідність поведінки дітей дошкільного віку, що пов'язана із замалим життєвим досвідом та обмеженістю набору моделей поведінки.

Перехід від дотримання правил поведінки “за звичкою” до свідомого виконання, що пов'язане з розумінням їх значення, властивий дітям старшого дошкільного віку. До того ж діти 5-6 років не просто добровільно підкоряються правилам, а й стежать за тим, як виконують їх інші діти, тобто здійснюють функцію зовнішнього контролю. Опанування правил, норм, умінь та навичок поведінки (соціальної, побутової, культурно-гігієнічної, здорового способу життя тощо), закріплення їх у власній поведінці як динамічних стереотипів відбувається лише у результаті досвіду, який дитина набуває, змінюючи, порушуючи та відновлюючи ці правила.

Отже, формування навичок соціально прийнятної поведінки дітей дошкільного віку відбувається під впливом соціальних чинників і “залежить від особливостей спілкування з іншими людьми, від глибини взаємин дитини з дорослим” [2, с. 38].

Соціальну ситуацію розвитку в цьому віці визначають і певні стосунки з однолітками. Результати психолого-педагогічних досліджень визначають особливості взаємин та спілкування дітей із однолітками в дошкільному віці.

За результатами аналізу комунікативної діяльності, здійсненого Л. Волошенко, встановлено, що з точки зору впливу на формування особистості дитини дошкільного віку спілкування з однолітком є більш продуктивним. Дошкільник швидше наслідує однолітка, ніж дорослого, адже спілкування з ним допомагає дитині скласти враження про себе, сформулювати самооцінку тощо. Отже, спілкування з однолітком стає джерелом усвідомлення власного “Я” [2, с. 52].

Однак, взаємини з однолітками дітей дошкільного віку часто опосередковуються особистістю дорослого (вихователя), який організовує спілкування та спільну діяльність.

У п'ятилітньому віці дитина уже має певний соціальний статус. Цікавим є той факт, що переваги, які дитина віддає своїм одноліткам в ігровій діяльності, на заняттях, при виконанні трудових доручень, характеризуються відносною стабільністю. Вибірковість вибору пов'язана з формуванням у дошкільному віці мотиваційної сфери, різноманітних особистісних якостей. Головними мотивами, що спонукають дітей до групування, є задоволення процесом ігрового спілкування та орієнтація на позитивні якості партнера, що виявляються при спілкуванні. Наприкінці старшого дошкільного віку до цих мотивів вибору партнера для спілкування додається його здатність до будь-якої конкретної діяльності [1]. Отже, слід зазначити, що соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку сприяє формуванню суб'єкта діяльності, рефлексії власних дій та вчинків, їх результатів, здатності помічати помилки у власній діяльності під впливом оцінювання дорослих та однолітків, які її оточують.

Особливості соціальної ситуації розвитку дітей дошкільного віку відповідно до принципу єдності діяльності та свідомості логічно пов'язані з проблемою провідної діяльності. Розглянемо вплив провідної діяльності на формування особистості дітей дошкільного віку. Серед видів діяльності дитини дошкільного віку вітчизняні психологи розрізняють спілкування (М. Лісіна), трудову діяльність (Б. Ананьєв, В. Тютюнник), зображувальну діяльність (Л. Обухова), навчання (А. Усова). У наукових працях психологів Л. Виготського, Д. Ельконіна, О. Леонтьєва та ін. провідною діяльністю дошкільників визначено ігрову діяльність. У дошкільному віці гра стає провідним видом діяльності не тому, що дитина, зазвичай, більшу частину часу проводить в іграх, які її розважають, – гра викликає якісні зміни у психіці дитини. На межі раннього дитинства та дошкільного віку рольова гра інтенсивно розвивається, а у другій половині дошкільного віку досягає свого найвищого рівня. Гра в дошкільному віці є соціальним за своїм походженням та за змістом історичним утворенням, яке зумовлене розвитком суспільства, його культури. Це особлива форма життя дитини у суспільстві, в якому діти виконують ролі дорослих, відтворюючи їхнє життя, працю та взаємини.

Долучаємося до досліджень Л. Виготського, що саме в сюжетно-рольовій грі діти навчаються праці, виробляють соціальні навички, а також розвивають здібності обмірковувати свою поведінку, удосконалюють уміння керувати нею. Цей вид гри створює можливості для колективного обговорення, рефлексивного мислення та спільного розв'язання проблеми. Разом дошкільники домовляються про взаємовигідні умови та сюжетні лінії гри, спільно створюють її структуру.

На думку В. Мухіної, саме у грі найбільш яскраво виявляється утворювальна знакова функція свідомості дитини, адже справжня ігрова дія, що характеризується символічністю, передбачає ситуацію, коли “дитина однією дією замінює іншу, одним предметом – інший” [4, с. 112]. Знакова, або символічна функція ігрової діяльності полягає ще й у тому, що ігрові замісники предметів можуть бути мало схожими. Однак ігрові замісники мають надавати можливість використовувати їх саме так, як і предмет, який вони замінюють. Тому, даючи власну назву обраному предмету-заміснику та приписуючи йому певні властивості, дитина враховує і деякі особливості самого предмета – замісника, що впливають із реальної взаємодії предметів.

В ігровій діяльності дошкільник не лише замінює предмети, а й бере на себе ту чи іншу роль і починає діяти відповідно до неї. Отже, у новому сюжетно-рольовому різновиді гри дитині вперше відкриваються взаємини, права та обов'язки, що існують між людьми у процесі спілкування та діяльності.

Функцію формування адекватних і прийнятних стереотипів поведінки, властивих ролі, у грі виконує зовнішній контроль однолітків – діти очікують і вимагають правильного виконання обраної ролі, психологічною винагородою за що є отримання прав стосовно осіб, ролі яких виконують інші учасники гри. У грі є активне прагнення досягти певної мети, оперувати предметами, спілкуватися, взаємодіяти з іншими людьми, що забезпечує результативність гри, яка виражається в пізнавальних, емоційних та інших надбаннях, що формуються у процесі ігрової діяльності. У 5-6 років діти отримують задоволення не тільки від процесу, а й від результату гри. В іграх, за правилами характерними старшому дошкільному віку, виграє той, хто краще засвоїв гру.

У дошкільній педагогіці не лише накопичено значний досвід організації та керівництва іграми дітей усіх вікових груп дошкільного дитинства, а й за результатами багаторічних спеціальних педагогічних досліджень узагальнено дані особливостей ігрової діяльності дітей дошкільного віку.

Дослідження мотиваційного компонента гри, проведене П. Рудиком, дає підстави свідчити про те, що в молодшому дошкільному віці (3-4 роки) мотиви гри процесуальні, зміст полягає у самому процесі дії, а не в результаті, до якого ця дія може привести. У середньому дошкільному віці (4-5 років) мотивом ігрових дій стає виконання тієї чи іншої ролі, а у старшому – (5-6 років)

дітей цікавить не просто виконання ролі, а й якість її. Відповідно до цього поступово відбувається підвищення вимог до правдивості, переконливості та відповідності дій дитини ігровій ролі, яку вона виконує [5]. Ураховуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що внутрішня динаміка ігрової діяльності в дошкільному віці зумовлює не лише засвоєння дитиною соціально-рольового досвіду, а й впливає на формування психічних процесів і поведінки.

Отже, формування навичок здорового способу життя відбувається у процесі соціалізації особистості, що може здійснюватися двома шляхами. Перший шлях, найбільш поширений, зазвичай, проходить стихійно. Його суть полягає в тому, що людина засвоює і продукує певні норми поведінки та життєдіяльності, що домінують у суспільстві, пріоритетними у масовій свідомості, значущими для самої особистості. Такий шлях, на наш погляд, безперечно не є ефективним, оскільки процес формування здорового способу життя не має чіткої структури. Другий шлях визначається цілеспрямованістю та високим рівнем свідомості особистості, усвідомленим ставленням до мети і завдань діяльності. Формування здорового способу життя в такому випадку здійснюється через формування власної системи організації своєї життєдіяльності, основу якої становить уважне та свідоме ставлення до свого здоров'я.

Особливість формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного віку полягає в тому, що вони набуваються шляхом відтворення тих зразків ставлення до свого здоров'я, праці, інших людей, довкілля, які здійснюють безпосередній вплив на дитину постійно й систематично. Серед соціально-психологічних чинників, що сприяють засвоєнню навичок здорового способу життя необхідно виокремити: спільну діяльність із дорослими та однолітками, які демонструють позитивні приклади поведінки; схильність до відтворення, наслідування вчинків дорослих близького оточення; виконання правил поведінки за звичкою.

Список використаних джерел

1. Валлон А. Психическое развитие ребенка / А. Валлон. – Санкт-Петербург : Питер, 2002. – 224 с.
2. Волошенко Л. І. Проблема розвитку спілкування дітей з однолітками у дошкільному віці / Л. І. Волошенко // Вісник ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. Психологія. – Харків : ХДПУ, 2003. – Вип. 11. – С. 51–54.
3. Мудрик А. В. Социальная педагогика : учеб. для студ. пед. вузов / под ред. В. А. Сластёнина. – Москва : Академия, 1999. – 184 с.
4. Мухина В. С. Детская психология / В. С. Мухина. – Москва : Просвещение, 1985. – 246 с.
5. Мухина В. С. Психология дошкольника / Под ред. Л. А. Венгера. – Москва : Просвещение, 1975. – 239 с.
6. Свириденко С. Формування культури здоров'я дитини в сім'ї як чинник соціальної компетентності // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : наук.-метод. зб. / ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков (кер. авт. кол. і наук. ред.) та ін. / С. Свириденко. – Київ : Контекст, 2000. – С. 135–139.
7. Формування здорового способу життя молоді : стан, проблеми та перспективи : щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2002 р.). – Київ : Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. – 250 с.

The article deals with the problem of forming pre-schoolers' healthy lifestyle. The author investigates the factors influencing this process and emphasises on the role of socialization.

Healthy lifestyle is acquired by a person during her life under the influence of various factors affecting her health. As a rule, a person is influenced by mega-, mesa-, and macro-factors providing the process of her socialization, but micro-factors have the greatest impact on the quality and lifestyle of an individual.

In the process of child's socialization these factors influence on the formation of her social orientation, individuality, way of life, as well as an attitude towards her health.

In the process of individual's socialization healthy lifestyle habits may be formed in two ways. The first way is the most common and usually spontaneous: a person acquires and reproduces certain norms of behaviour and life which have the priority in society, in mass consciousness, and are meaningful to the person too. This way, in our opinion, is not an effective one, because the process of forming healthy lifestyle does not have clear structure. The second way is determined by the individual's purposefulness and high level of consciousness, conscious attitude towards the goals and tasks of his activity. In this case the formation of healthy lifestyle is carried out through the formation of individual's own system of organization of his life, which is based on careful and conscious attitude to his health.

The process of forming pre-schoolers' habits of healthy lifestyle is peculiar because they acquire and reproduce those samples of attitude towards health, work, other people and environment, which influence them constantly and systematically. Socio-psychological factors contributing to the acquisition of healthy lifestyle habits are: joint activities with adults and peers demonstrating positive examples of behaviour; tendency to reproduce and imitate adults of close surrounding; following behaviour rules by habit, etc.

Key words: socialization, healthy lifestyle, children of preschool age, leading activity.

УДК 37.014:371

Наталія Бахмат
Nataliia Bakhmat

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

PROFESSIONAL TRAINING OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS: EXPERIENCE OF EUROPEAN UNION COUNTRIES

У статті розкрито специфіку підготовки педагогічних працівників у галузі початкової освіти в країнах Європейського Союзу. Підґрунтям успіху систем освіти цих держав виступають високі вимоги до кваліфікації педагога, процес підготовки вчителів початкової школи передбачає певну поетапність та оволодіння нормативними педагогічними курсами.

Ключові слова: співвідношення учень-учитель, ЮНЕСКО, вимоги до кваліфікації, сертифікат, педагогічна практика, ІКТ.

Якісна підготовка майбутніх педагогів гарантує розвиток країни. Сьогодні країни Європейського Союзу (ЄС) пропонують велику кількість систем здійснення такої підготовки, що потребує пошуку шляхів побудови відповідної національної системи на спільних засадах професійної підготовки педагогів.

Основні тенденції професійної підготовки вчителів у розвинутих країнах Європи досліджували Н. Авшенюк, В. Базурінова, І. Вестбарі, Х. Голдстейн, І. Задорожна, П. Кансанен, Ю. Кіщенко, Ю. Коротова, Т. Кучай, Л. Поліщук, Н. Постригач, О. Проценко, Дж. Х'ютонен, Н. Яцишин та ін. Однак розкриттю етапів оволодіння нормативними професійно-педагогічними дисциплінами майбутніми вчителями початкової школи, оволодінню сучасними інноваційними знаннями, формуванню фахових компетентностей в умовах інформатизації освіти не надавалося потрібної уваги.

Метою статті є виокремлення специфіки підготовки вчителів початкової школи в країнах Європейського Союзу, визначення особливостей систем їх підготовки, розкриття етапів оволодіння нормативними професійно-педагогічними курсами з урахуванням розвитку освіти.